

Taula rodona sobre Josep Maria de Porcioles, batlle de Barcelona de 1957 a 1973

Clar-obscur d'un alcalde franquista

Porcioles va marcar profundament una època de Barcelona, i la seva mort ha ressuscitat vells fantasmes. A cavall del record, EL TEMPS ha posat en la mateixa taula quatre vivències, quatre percepcions diferents d'una mateixa història. És el retrat de la Barcelona franquista.

L'alcalde de Barcelona ha fet unes controvertides declaracions valorant positivament la figura de Porcioles. Molta gent ha escrit sobre l'ex-alcalde, la majoria en termes elogiosos.

EL TEMPS: Què en pensen, en general, de les valoracions que se n'han fet?

MORENO: La nit que va morir dos diaris de Barcelona em van demanar que escrigués quatre ratlles sobre ell, i jo vaig dir que no, perquè em semblava que jo ja havia dit tot el que havia de dir. Ara bé, després de les lloances necrològiques d'aquests apologistes d'última hora, ara sí que vull parlar. La prudència només ens portaria a falsejar la història i, en això, no hi vull col·laborar. La polèmica, l'han portada els qui han volgut falsejar la història, els qui han volgut fer entrar amb calçador el personatge en la història. Si haguessin callat, començant pel Maragall, no hi hauria hagut polèmica.

EL TEMPS: Què vol dir, quan parla de falsejar la història?

MORENO: Suposo que és per una qüestió mimètica, una identificació mimètica que té en Maragall amb Porcioles. Perquè es veu que tots acaben servint la mateixa gent i els mateixos interessos. I com que serveixen els mateixos interessos acaben defensant-se mútuament. No puc donar cap més sentit a aquesta defensa del Maragall.

SUBIAS: És bo que se'n parli, perquè d'alguna cosa li servirà, a aquesta ciutat, garbellar el passat. Jo defensaré el que crec que fou positiu de la seva actuació.

HUERTAS: Porcioles és una persona que va impulsar uns projectes, que va crear unes il·lusions. Alhora va potenciar brutalment l'especulació en aquesta ciutat, i les proves són tan aclaparadores que sembla mentida que ningú perdi ni un segon a discutir-les. També va ser un home despòtic en el tracte, i això és explicat per regidors seus. Escoltava poc, era personalista. I en

l'aspecte urbanístic, jo us convidaria un dia a fer un *tour* pel Carmel, Torre Baró, Roquetes, la Ciutat Meridiana i, si voleu, les Trinitats. Veient-ho n'hi ha prou. Quin alcalde ho va permetre? Porcioles, i s'ha acabat.

AUGER: Jo discrepo del que s'ha dit. Els elogis al senyor Porcioles amb motiu de la seva mort han estat unànimes. No sols Maragall, també el president Pujol...

MORENO: ...el Pujol amb sordina.

AUGER: ...tret l'Àngel Colom i els d'ERC, ningú no l'ha criticat

HUERTAS: L'Eulàlia Vintró també ho ha fet.

AUGER: Bé, sí. Però els elogis han estat unànimes. No es pot discutir que Porcioles fou un gran alcalde de Barcelona. Es pot parlar de l'especulació, però també del cinturó de Ronda, del cinturó del Litoral, dels túnels, i de la delineació urbanística de tota la ciutat -d'això ja en parlarà el senyor Subias-. S'hauria de parlar també del Porcioles cultural, amb les aportacions del Picasso i del Miró. I s'ha de parlar del Porcioles de la Carta Municipal, que utilitza plenament i amb tota eficàcia avui l'alcalde Maragall, i no la vol modificar. I finalment, la compilació del Dret Civil català, que ell va impulsar definitivament.

MORENO: Has tocat molts temes. Jo haig de dir una cosa, que la gent de vegades oblidada: el porciolisme no és més que el franquisme municipal. I per què? Perquè en Porcioles va ser un home profundament franquista. No dic feixista, perquè això, a ell, no li esqueïa. Per la seva formació jurídica i personal, se li veia que patia molt quan aixecava el braç, ho feia una mica a contrapèl. Però va ser un franquista. I tots els alcaldes governaven a imatge i semblança de Franco, perquè Franco al mateix temps governava Espanya com si fos un municipi. Si es lloen aspectes polítics de Porcioles diem d'alguna manera que el dit del general Franco era infal·lible.

HUERTAS: És que el tema va per aquí! Assistirem a la rehabilitació del Franco en pocs anys. Una rehabilitació que arribarà a extrems increïbles. És una cosa que es veu, que es tasta en l'ambient.

AUGER: El Porcioles era un franquista pur, i això ningú no ho discutirà, perquè cap alcalde no hauria pogut ser-ho sense ser franquista. Per favor! Evidentment, ni a l'any 40 hauria pogut ser president de la Diputació de Lleida, ni al 57 alcalde de Barcelona, sense ser franquista.

MORENO: I és possible ser franquista, catalanista i demòcrata al mateix temps?

AUGER: No, és molt complicat. Jo el que dic és que el seu catalanisme li permetia de ser franquista també, perquè era un catalanisme dintre les condicions que tenia. No podia fer altra cosa.

SUBIAS: La post-guerra va ser criminal per a Catalunya. La política d'abans dels ministres tecnòcrates de l'Opus va ser fatal per a Catalunya. Quan ve l'Opus fa el pla d'estabilització i el de desenvolupament, i canvien tots els paràmetres. Tinc en xifres tot l'impacte del *desarrollismo* sobre Catalunya. I hem de ser conscients que, si hi ha una demanda, es produeix un impacte terrible sobre el territori. Jo ampliaria la visita que deies a Roquetes (*es dirigeix a Huertas*) a Cornellà, Badalona, l'Hospitalet, etc.

HUERTAS: I de pas el senyor Figueras Bassols podria fer de *cicerone* d'aquesta visita.

SUBIAS: Molta gent podria fer de *cicerone*, molta gent. Però també parlaria d'altres coses: els plans parcials de la Diagonal, que van reduir l'edificació a la meitat; de Montbau. I del Besòs, que els nois, que avui ho critiquen tot, encara me'l lloen.

HUERTAS: Però això són els arquitectes, eh! I els arquitectes, sense voler ofendre ningú, són els dictadors de l'opinió pública d'avui. El barri del Besòs no hi ha cap veí que el pugui lloar. La primera escola del Besòs es va fer vuit anys després de la

“Porcioles va ser un home profundament franquista. No dic feixista, perquè això a ell no li anava” (Eduard Moreno).

ARXIU

construcció del barri. Es diu aviat.

SUBIAS: Jo parlo de cases, no de l'escola.

HUERTAS: Però viure no és una casa, eh! No s'ofengui, Subias, però vostè portava els fills a l'escola. Ara imagini's que no hagués pogut fer-ho perquè no en tenia cap a l'abast! Perdoni, però el Besòs és una de les vergonyes públiques d'aquesta ciutat.

SUBIAS: Bé, doncs avui encara és un model i se'n parla a l'estranger.

HUERTAS: Els arquitectes, home, que sempre diuen beneiteries, amb perdó.

EL TEMPS: Construcció i especulació eren fenòmens indestruïbles?

SUBIAS: Jo vull dir una cosa. Els ecologistes deien “Catalunya, què t'han fet?”. I jo pregunto: i Catalunya què ha fet? Voleu que us ho digui? Barcelona ciutat ha aconseguit en aquesta època de què parlem 500.000 habitants nous, i la comarca un milió d'habitants. Això per Catalunya ha estat fatal, però per al desenvolupament global d'Espanya va ser bo, perquè tot això és gent que no va haver de marxar a Alemanya ni a París. I us puc dir els llocs de treball, i la motorització, i el PIB...

HUERTAS: Sap on anaven a viure, aquests immigrants? Jo li explicaré. El senyor Chinchilla, totpoderós arquitecte de l'Obra

Sindical del Hogar, feia habitatges de 38 metres quadrats. Però no els feia amb bon material, no. Els feia amb mal material per a poder-se quedar amb la meitat dels diners. Això està super-provat. Per què creu que existeix una cosa que es diu Adigsa? Des que existeix la Generalitat existeix Adigsa, l'empresa que es dedica a restaurar els habitatges de l'Obra Sindical del Hogar. O els tira a terra o els restaura, i és una empresa que no podrà plegar mai.

AUGER: I què té a veure això amb el Porcioles?

HUERTAS: Home, qui donava els permisos? L'Ajuntament o una tómbola?

AUGER: Els arquitectes s'ocupaven del material, i la cèdula d'habitabilitat, la donava el Ministeri de l'Obra Pública.

HUERTAS: No, no. Tots els permisos en l'època franquista, igual que en l'actual, els donava l'Ajuntament de Barcelona. I se suposa que hi havia una persona de l'Ajuntament que anava a aquells pisos i mirava... Però deixem l'Obra Sindical del Hogar. Parlem de regidors involucrats en la construcció d'habitatges per als immigrants. Podria dir-ne més, però diré dos noms: Marià Ganduxer Relats, era un desgraciat quan comença, multimilionari

quan mor, involucrat en no sé quantes immobiliàries, i ningú no li ha dit res mai. El segon: Anton Canellas Sidós, igualment. I són regidors de l'època Porcioles. I això es tolerava, perquè era la normalitat.

EL TEMPS: Han parlat de l'allau immigratòria. Els defensors de Porcioles posen l'accent en l'excepcionalitat d'aquesta situació i en la necessitat de donar solucions ràpides per a acollir aquesta gent. D'altra banda, es pot comprovar que es van construir veritables ghettos de no-integració, i molts d'ells encara ho són. S'hauria pogut fer d'altra manera?

SUBIAS: Jo voldria dir que, aquests immigrants, no els portava el Porcioles. Venien amb tren i el governador els aturava i els tornava altre cop cap al punt d'origen. Però ells venien altre cop, i si calia, caminant. I anaven a parar a l'estadi de Montjuïc, entre ells una cosina meva, o sigui que això ho he viscut personalment. I l'havies d'anar a treure de l'estadi convencent les autoritats que li donaries feina. Allò va ser un plebiscit impressionant per a Catalunya.

AUGER: En Porcioles va rebre una pressió tremenda de Madrid perquè agafés aquesta gent i construís urgentment cases

Els quatre participants en el debat

Sebastià Auger. Advocat. Fou delegat de serveis de Finances de l'Ajuntament de Porcioles; també propietari del grup editorial Mundo, ja desaparegut. Un pes pesant de l'època. Amic personal de Porcioles i fidel defensor de la figura de l'ex-alcald. Actualment es dedica a les seves activitats privades però, enigmàtic, diu que no descarta un retorn a l'arena política.

Eduard Moreno. Advocat especialitzat en dret urbanístic. Co-autor, amb Francesc Martí Jusmet, d'un llibre sobre el porciolisme que va marcar època: *¿Barcelona, a dónde vas?* (1974). Fa dos anys va publicar, amb Vázquez Montalbán, una altra obra demolidora, amb el mateix títol: *Barcelona, cap a on vas?* Aquest cop, criticant el maragallisme.

Xavier Subias. Arquitecte. Autor del Pla General de Barcelona, fou la màxima figura urbanística de la Barcelona de Porcioles. Alhora va ser degà del Col·legi d'Arquitectes en una fase progressista d'aquesta entitat (1968-70). Figura molt respectada per l'oposició al porciolisme, per la seva capacitat professional i el tarannà liberal que l'acompanya.

Josep Maria Huertas Claveria. Periodista en exercici, se sap Barcelona de memòria. Els seus treballs periodístics sobre la ciutat i les seves denúncies constants contra l'especulació urbanística i la corrupció a la Barcelona de Porcioles es van convertir en un punt de referència per a tota una generació. Avui reivindicava que no es perdi la memòria històrica.

per a allotjar-los. Perquè era un problema polític estatal, que no sabien on posar aquesta gent. I d'aquí ve també això del ciment ràpid, que tothom sabia que no era adequat, i encara en paguem les conseqüències.

MORENO: Jo vull trencar una llança en favor de Porcioles, afigureu-vos. L'aluminosi és d'abans del Porcioles. Per tant, no li imputem això, que ja té prou coses al damunt.

HUERTAS: Exacte. De totes maneres, el Sanahuja (constructor de bona part dels edificis amb aluminosi) va continuar vivint molt bé amb en Porcioles. I continua vivint-hi ara, i pot acabar amb una Creu de Sant Jordi qualsevol dia.

MORENO: El que passa és que ara s'ha traslladat a la Diagonal.

HUERTAS: És a l'illa d'Or de la Diagonal!

AUGER: El millor solar de tot Barcelona!

MORENO: Jo vull dir una cosa sobre si era possible un altre urbanisme. Jo crec que sí, que aquell urbanisme repressiu no era necessari. En Subias sap de sobres que amb el pla comarcal del 53, amb les ordenances municipals i amb la llei del sòl del 1956, amb aquests instruments jurídics i de planificació es podien fer uns barris decentes, amb zones verdes i equipaments. És mentida que no es podia fer. Què vol dir,

un urbanisme d'urgència? Vol dir que s'ha de fer de pressa, però no malament! No confonguem l'urgència amb la corrupció. No es va fer bé perquè tothom estafava.

SUBIAS: Aquí hi ha un tema important. En el moment que comença aquesta pressió urbanística el Porcioles ens envia a una festa de l'urbanisme amb tots els arquitectes mundials que organitza la ciutat de Berlín, que sortia de la guerra. I allà aprenem com s'ha de fer, això. El model, ja el tenim. Després ens fa visitar totes aquestes grans ciutats. I d'aquí surt un model d'urbanisme que representa un salt endavant molt important, encara que després l'arquitectura i la tecnologia fallen.

En aquestes ciutats ens ensenyen que les ciutats, quan ja són plenes, creixen per geminació. Què fa París? Les *villes nouvelles*. En fan cinc, i hi posen el Bofill a treballar, i fan el RER, que porta la gent amunt i avall en deu minuts. Aquí ens les hem carregades molt, les *villes nouvelles*, però almenys el cost de l'habitatge no ha pujat tant a París com al centre de Barcelona. Què fan a Anglaterra? Fan les *new towns*. Tot això és urbanisme voluntarista, que val molts diners. Què fa a Madrid el govern de l'Opus? Fa el mateix. I en canvi aquí no ens ho fan. Ens fan un Polo de Desarrollo Espontáneo, i diuen als

nostres municipis que s'espavilin.

HUERTAS: I així arribem a les Unidades Vecinales de Absorción Social, les UVAS, veritable vergonya internacional.

MORENO: Veritable barraquisme vertical.

SUBIAS: El barraquisme és una altra cosa, eh! Però bé, i què? Què es podia fer?

HUERTAS: Subias, vostè és arquitecte, i sap que es podia fer una altra cosa.

SUBIAS: Però llavors hem de parlar de tecnologia. Aquí estem acostumats a no invertir res en la casa. El cotxe el portes cada quinze dies al mecànic, i en canvi la casa...

MORENO: El problema no és el manteniment, sinó que les cases estructuralment eren mal fetes, amb mals materials. Era un urbanisme antisocial, perquè, mitjançant el sistema de corrupció, els constructors estafaven materials, quantitats i preus. I ningú no va tenir cura de dissenyar les zones verdes, els equipaments i aquestes coses.

SUBIAS: Tant al Besòs com a Montbau hi ha més zones verdes que cases.

HUERTAS: Sí, però vagi al barri de Maresme, al costat del Besòs.

SUBIAS: Bé, d'acord. És que jo dic que la política va ser insuficient. Però és que no hi va haver inversions, Madrid no va ajudar gens en Porcioles.

HUERTAS: Madrid no el va ajudar i ell va

aprofitar-ho per agafar les zones verdes i convertir-les en urbanitzables.

SUBIAS: D'això, també vull parlar-ne. El pla del 53 fa dues coses importantíssimes: salva el Tibidabo, que s'ha mantingut, i salva Montjuïc, que també s'ha mantingut, malgrat que la progressia, representada per l'il·lustríssim senyor Bonet Castellana, fa un pla de Montjuïc impressionant, que deveu conèixer. Una altra cosa important és que es va aturar el pla de la Ribera, que va costar molt d'aturar.

AUGER: Home, el Narcís Serra i el Roca Junyent eren els advocats que actuaven en favor del pla de la Ribera. Les vegades que van venir el Roca, el Serra i el Pere Duran Farell a l'Ajuntament a pressionar sobre aquest tema! Jo, d'això, en podria fer una història, eh!

SUBIAS: Doncs aquest pla es va aturar. Anem a les zones verdes. El pla del 53 feia zonificació. Es a dir, posava una taca i deia això serà ciutat jardí. Aquesta taca implicava unes ordenances. I aquí està el gran error d'aquesta època: que no hi ha concordança entre les densitats que fixava el pla i les ordenances. I això és una tecnologia que hem anat aprenent amb els anys de forma dramàtica. I fins al pla del 74, aprovat el 76, no vam tenir un instrument prou coherent.

HUERTAS: Però enmig hi havia una cosa que es deia *planes parcials*. I un pla parcial per a què servia? Per a convertir les zones esportives o verdes en edificables, "perquè feien falta cases per als immigrants". Era facilíssim, escolti. Allò que avui és esportiu demà és construïble. I qui decidia les requalificacions dels terrenys? L'Ajuntament que dirigia Josep Maria de Porcioles, o és que la qualificació desapareixia sola? El senyor Subias sap que Porcioles agafava i deia: "Això és esportiu i s'ha de convertir en edificable". El cas més paradigmàtic és el dels terrenys de sota el Camp de l'Europa, un lloc fantàstic, qualificat de zona verda i esportiva. Allò, a la família Burés, li va interessar de vendre-ho; al senyor Porcioles, li va interessar de canviar-ne la qualificació, i al senyor Figueras, li va interessar de construir. I com aquest exemple, tants com en vulgui, sempre passava el mateix, amb els mateixos personatges! Això sí, l'arquitecte anava canviant...

EL TEMPS: En una entrevista recent a Porcioles, quan li van preguntar sobre la corrupció durant el seu mandat, va contestar: "I tant, que n'hi havia, igual que n'hi ha ara".

AUGER: El porciolisme és un reflex del franquisme. El porciolisme va fer tot el

que li va permetre un sistema dictatorial com el de Franco. Dintre d'això va fer un possibilisme autèntic i coses molt positives. No sols en urbanisme, sinó en altres matèries. Però totes aquestes crítiques sobre l'especulació i la mala qualitat de les cases, les hauríeu de fer al Ministerio de la

CARME PUERTOLAS

Eduard Moreno: "La polèmica sobre Porcioles, l'han provocada els qui han volgut fer entrar amb calçador el personatge en la història."

Vivienda, a l'Institut Nacional de la Vivienda. No es pot fer una anàlisi particular d'un context general. S'ha de veure l'Espanya de Franco dels anys 40, 50 i 60, i veure el problema de la immigració a Espanya, França i Alemanya. I com el desenvolupament espanyol es va finançar amb les reserves econòmiques dels espa-

CARME PUERTOLAS

Xavier Subias: "Jo defenso en Porcioles perquè des que ell va ser alcalde jo vaig deixar de tenir por política."

nyols emigrats a Alemanya. I com la dictadura va haver de permetre aquesta corrupció per al manteniment del règim. I si no eres del règim, no podies ser alcalde, això és claríssim.

MORENO: Franco, igual que Felip V, no va tenir inconvenient a posar alcaldes ca-

talans, sempre que fossin fidels al règim. Amb Franco tots els alcaldes eren catalans. No sols en Porcioles, hi ha en Marçel, en Mateu...

AUGER: Amb tots els respectes, no compareis en Porcioles amb en Mateu, el Simarro i el Masó...

HUERTAS: Jo, amb el Mateu, sí que l'hi compararia. El Mateu va dir que necessitava ferro i va destrossar el Palau de Belles Arts, amb l'excusa que estava en mal estat.

AUGER: En Porcioles no va fer mai una cosa així.

HUERTAS: Ell s'ho arreglava tot amb el Figueras a la notaria. Porteu un dia el Figueras Bassols a parlar, seria interessantíssim sentir el senyor constructor de la Barcelona de Porcioles. Barris sencers, feia. No casetes, barris sencers!

MORENO: El Figueras Bassols hauria de ser declarat enemic de la ciutat de Barcelona.

AUGER: Home, evidentment, però aquest ja és un altre problema.

EL TEMPS: Però aquests constructors van actuar amb la permissivitat de l'Ajuntament de Barcelona.

AUGER: No, van actuar sota una estructura jurídica general que depenia de l'estat espanyol molt més que no de l'Ajuntament de Barcelona. Perquè des de Madrid es deia que s'havien de fer tants pisos per a la gent que venia del sud, i els pisos s'havien de fer per ordre del poder central immediatament. Després van venir els promotors corruptes i espavilats de sempre, que van fer tot el que van voler amb la permissivitat de l'Ajuntament, perquè ho obligava el govern espanyol.

EL TEMPS: Però com es podia ser llavors un gran alcalde amb tan poc poder?

AUGER: És que no existeix només l'urbanisme. Es pot parlar del poder cultural, jurídic, social... En aquell moment el desenvolupament polític espanyol va condicionar l'Ajuntament de Barcelona.

SUBIAS: Jo voldria parlar de pessetes, com a bon català. A la comissió d'Urbanisme, a qui es confia la tasca ingent d'aturar Barcelona i engegar tota la comarca, li donen vint milions de pessetes anuals. Feu la reflexió que vulgueu. Amb aquest pressupost, què es podia fer? A París, a Madrid, tenien mitjans. Porcioles no en va tenir.

AUGER: A mi, m'agrada molt que en Subias hagi vingut, perquè ell va ser un dels executors de més prestigi que va tenir en Porcioles.

HUERTAS: El de més prestigi.

MORENO: I jo diria l'únic de prestigi.

HUERTAS: Home, recordeu la frase sobre en Soterias i en Bordoy.

MORENO: "Si quieres edificar en las ace-ras, vete a ver a Soterias. Si quieres edifi-car hoy, pregunta por Bordoy". Però Aug-er, en una cosa estic d'acord amb tu: Por-cioles era molt diferent de Simarro. Tenia més talla política, era un home amb imagi-nació, amb un apassionament...

AUGER: Jo us puc dir que ell treballava catorze i quinze hores al dia, era impres-sionant. Però, qualsevol polític important, el volta un *entourage* familiar, d'amics i parenteles, gent probablement corrupta...

MORENO: Probablement corrupta, o cor-rupta?

AUGER: Probablement corrupta; jo no sóc ningú per a jutjar. I aquesta gent s'a-profita de la imatge del líder polític. Això va passar amb el franquisme, ha passat amb el felipisme, el guerrisme.... es forma un grup d'interès econòmic aprofitant una actitud passiva del polític corresponent.

MORENO: Segons la teva tesi, aquests po-lítics eren tots bones persones, gent consa-grada al càrrec, amb esperit de servei, ho-nestos... Però! Sempre hi ha una banda que els envolta. Sempre he sentit dir que el Franco era molt bo, però que tenia ma-les companyies. Home, no fotem conya, tu, que el Franco firmava les penes de mort tot prenent cafè! No fotem!

SUBIAS: Deixeu-me aportar una idea. Jo defenso en Porcioles perquè des que ell va ser alcalde no vaig tenir por política. I penseu que sóc fill de depurat, tenia tots els números. Arribar a ser funcionari i no tenir por va ser per a mi un canvi extraor-dinari. I amb mi treballava un grup de gent que en deien "els comunistes d'en Su-bias", entre els quals hi havia el Jordi Bor-ja. Doncs en Porcioles mai no me'ls va fer treure, i van treballar durant molts anys darrere d'ell, i ell pagava, i això té molt valor per a mi. Si, d'això, en dieu franquis-me, jo crec que el franquisme no era ben bé això.

EL TEMPS: La Barcelona de Maragall és continuïtat o ruptura respecte al model de Porcioles?

MORENO: No és cap ruptura, és una con-tinuació mimètica de la política de Porcio-les, però amb altres mètodes i altres for-mes, perquè entre altres coses el Maragall no té gendres...

HUERTAS: Ha, ha, ha! No home, no, que ara ha casat la filla. I per cert, amb un pe-riodista!

MORENO: És veritat, és veritat, Però bé, això que sembla una broma, en el fons és molt important. El fet és que s'ha conti-nuat un model de ciutat en favor de l'au-

tomòbil, dels grans interessos, en comptes de potenciar la qualitat de la vida, l'interès del ciutadà. Es pot fer la mateixa política que Porcioles de manera honrada. Equivo-cada, però honrada. Perquè avui no pot passar, per exemple, que l'alcalde de Bar-celona estigui en el consell d'administra-

CARME PUERTOLAS

Sebastià Auger: "En Porcioles va rebre una pressió tremenda de Madrid perquè construís ur-gentment cases per als immi-grants."

ció d'un banc o d'una immobiliària, com passava amb el Porcioles.

HUERTAS: Imagineu-vos quin escàndol!

AUGER: Estic d'acord que el model de ciutat de Porcioles, l'ha continuat el Mara-gall. Ara bé, el tipus d'alcalde, que afecta moltes més coses que l'urbanisme, no és el mateix.

CARME PUERTOLAS

Josep Maria Huertas Claveria: "Porcioles agafava i deia: Aquest terreny esportiu s'ha de convertir en edificable. Sempre passava el mateix."

HUERTAS: Però, Eduard, a la primera eta-pa de Maragall es fan una sèrie de parcs, i allà els tens.

MORENO: Això no és degut a Maragall, sinó al moviment veïnal.

HUERTAS: Però, Eduard, es fa en temps de Maragall. Hi ha una sèrie de millores

visibles encaminades a fer una ciutat una mica diferent. Després vénen els Jocs Olímpics i es perd l'oremus i ens pensem que som uns nous-rics, i ja veurem com pagarem els deutes. I també hi ha aquesta cosa tan fosca que es diu Barcelona-Mar...

AUGER i MORENO: Fosquíssima, fosquís-sima...

HUERTAS: Uns terrenys públics que es venen a la immobiliària Kepro. I per què es venen uns terrenys públics? Doncs molt senzill, perquè s'han de pagar els Jocs Olímpics. Conseqüència: en l'etapa actual de Maragall hi ha una política que es gira d'esquena al que vol la gent, és una mica de despotisme il·lustrat. El que passa és que a l'època de Porcioles el despotisme estava sense il·lustrar, i ara és il·lustrat.

MORENO: Sebastià, quan el Porcioles va deixar de ser alcalde, quants diners devia l'Ajuntament?

AUGER: 40.000 milions de pessetes. Compareu amb el deute d'ara.

MORENO: En pessetes d'ara això què re-presentaria, vint vegades més?

AUGER: Escolta'm una cosa. El deute de l'Ajuntament no podia ser superior al 20% dels pressupostos ordinaris més els extra-ordinaris. Nosaltres no ens vam desfesar.

MORENO: Si ho multipliques per deu són 400.000 milions de pessetes, just el que deu l'Ajuntament ara pels Jocs Olímpics.

AUGER: Ara entrar en càlculs d'aquests no ve al cas. Jo t'asseguro que l'estructura financera de l'Ajuntament, quan jo el vaig deixar, era absolutament suportable per a l'administració municipal. I t'ho puc demostrar amb dades.

MORENO: Però vosaltres va deixar un deute sense res al darrere. El Maragall s'ha endeutat, però almenys ha deixat unes infraestructures que són aquí i que es fan servir.

AUGER: I el que va deixar en Porcioles també és una obra important.

MORENO: I quina obra va deixar?

AUGER: El començament del Cinturó de Ronda, la planificació urbanística de la ciutat...

MORENO: I quans diners val fer una pla-nificació? Fer un pla general val moltes peles? Què pot costar fer un pla general de Barcelona? No fotem, que tots sabem el que val!

AUGER: I per què no parlem de les altres dimensions de la gestió de Porcioles?

MORENO: Si parlem de la cultura, encara quedarà pitjor.

SUBIAS: Un incís. Voldria citar una frase de Pierre Vilar, que diu: "Barcelona me-reix més que París el lema de l'escut de París". Com ja sabeu, l'escut de París diu

Fluctuat sed emergitur. París sempre fluctua, però sempre acaba ressorgint. Doncs aquesta és la història de Barcelona.

HUERTAS: El que passa és que aquests creixements mai no tenen en compte les infraestructures bàsiques. Barcelona és una de les ciutats més pobres del món occidental en biblioteques. És d'una tristesa còsmica.

AUGER: Us puc fer una pregunta, Moreno i Huertas? Vosaltres que heu estat els crítics més acèrrims i radicals del porciolisme urbanístic, per què no ocupeu llocs de responsabilitat a l'Ajuntament socialista?

MORENO: Perquè no es fien de nosaltres.

HUERTAS: Això és una frase de l'Eduard, eh!

MORENO: És que, a mi, no m'han ofert res; per això dic que no se'n deuen fiar. Però nosaltres som coherents, perquè criticàvem llavors i critiquem ara. Tu creus que el que diem aquí davant aquest micròfon agradarà al Maragall?

AUGER: I creus que tota la vida es pot fer oposició crítica?

MORENO: Home, és el nostre ofici. Quan, a un intel·lectual, ja li agrada el món en què viu, val més que plegui. I nosaltres continuem dedicant-nos a les nostres coses i sent amants de l'urbanisme.

EL TEMPS: La publicació de *Barcelona, ¿dónde vas?*, el cèlebre llibre de l'Eduard Moreno i Francesc Martí Jusmet, com va caure a l'Ajuntament de la ciutat?

AUGER: Jo em vaig enfadar molt, per en Porcioles.

MORENO: És a dir, que el Porcioles es constipava i tu esternudaves.

AUGER: Jo era un delegat de serveis de l'Ajuntament, estava a les ordres directes de Porcioles. Va sortir el llibre, va semblar que era un atac directe, em va trucar en Porcioles i jo vaig ser el que va orquestrar les contestacions...

MORENO: Per cert, va anunciar que publicaríeu un llibre blanc sobre la ciutat i encara l'estem esperant.

AUGER: Bé, és igual. Total, que aquesta va ser la meva funció en aquest afer. Aquest llibre va ser un llibre impacte...

MORENO: Però tu et vas moure perquè el llibre fos retirat de la circulació.

AUGER: Evidentment, vaig fer tot el que vaig poder, sí, sí. En aquell moment creïem que allò era una injúria. I continuo creient que molts conceptes d'aquell llibre i molts conceptes dels que defensen aquests dos senyors com a periodistes (es refereix a Huertas i Moreno) en alguns moments passen del límit de l'objectivitat a la injúria personal. Aquesta és una opi-

"El seu catalanisme li permetia ser franquista també, perquè era un catalanisme dintre de les condicions que tenia. No podia fer una altra cosa" (Sebastià Auger).

ARKIU

nió subjectiva meua, i que sotmeto democràticament al criteri de la comunitat. Vaig fer els possibles perquè el llibre no es publicués. Recordo que vaig parlar amb el Robles Piquer, i no hi va haver res a fer; amb el Fraga i res a fer; amb el Manolo Ortiz i amb el Martín Ferrand perquè ens reservés un capítol al diari per a fer una rèplica. Rèplica que en el *Diari de Barcelona* vaig escriure jo personalment. Jo crec que aquest llibre és un atac frontal al franquisme, que a Catalunya tenia un representant que era en Porcioles. I com que ell va ser alcalde de Franco durant disset anys, ficar-se amb ell era el sistema de l'oposició per atacar directament el règim.

MORENO: I això t'emprenyava, a tu? Et molestava?

AUGER: Jo, políticament, en aquell moment era un delegat de serveis.

HUERTAS: Quan va sortir el llibre ja no ho eres.

AUGER: Va ser un mes després de plegar jo, però encara estàvem en contacte...

MORENO: Sebastià, no pateixis, perquè...

AUGER: ...no pateixo gens, jo.

MORENO: És un dir, home, és un dir, ja sé que no pateixes gens. No et preocupis perquè al pas que anem, i tenint en compte les declaracions de Maragall, encara serem acusats de difamació per haver escrit aquell llibre, si és que el delicte encara no ha prescrit. Jo encara tinc esperances de ser processat *a posteriori*, ha, ha, ha!

EL TEMPS: Creuen que es produeix una reescriptura de la nostra història recent?

SUBIAS: Jo crec que si el Porcioles era

franquisme, devia ser la *perestroika* del franquisme.

AUGER: Evidentment.

HUERTAS: La *perestroika* del franquisme és Adolfo Suárez. No vaig veure el Porcioles molt dedicat al tema... Tornant a la vostra pregunta, jo sí que crec que s'està reescriuint la història. Cal recordar que aquí no hi va haver ruptura, sinó reforma. I a mesura que passa el temps es comença a dir que allò no era tan dolent, hi havia un desenvolupament, la gent vivia millor... S'oblida la part negativa, la part de la por, de les penes de mort...

AUGER: Quan es veu que la classe política catalana i espanyola torna als orígens i torna a admetre coses que han estat criticades, és perquè la història jutja els fets a curt, mitjà i llarg termini. Efectivament, jo crec que el Porcioles serà rehabilitat molt més que no ho està. I no per causa d'un tomb cap a actituds autoritàries, sinó senzillament per reconeixement a la tasca que, malgrat les limitacions polítiques del franquisme, va fer el senyor Porcioles.

MORENO: O sigui, que, segons tu, el Porcioles guanyarà la batalla com el Cid Campeador, després de mort.

AUGER: Probablement.

MORENO: La guanyarà mentre estiguen vosaltres vius, mentre hi hagi els Figueras Bassols vius...

AUGER: Home, per favor, no ens posis en el mateix sac! No ens posis al Subias i a mi en el mateix sac que aquesta gent, per favor...

MORENO: No, no us poso en el mateix

sac. Però mentre, la història, la puguin escriure les persones que van col·laborar i ser còmplices del Porcioles, sí que hi haurà una tendència a rehabilitar.

AUGER: Però la gent que feu aquestes crítiques heu d'aprendre a distingir entre la crítica objectiva dels resultats de la crítica subjectiva que raneja la injúria. I en el llibre que vas publicar tu hi havia moltes coses objectivament certes i moltes d'injurioses.

MORENO: Jo diria que no, i els jutges no ho van trobar així. La prova és que no ens van condemnar. I diré més. Nosaltres teníem material molt més important del que es va publicar, que va estar molts anys guardat en un notari i encara avui hi és guardat, que si l'haguéssim publicat era dinamita. I el teníem com a reserva per si l'Ajuntament, o en Porcio-

Porcioles va ser molt populista. A la foto, amb un Floquet de Neu encara bebè.

ARXIU

Record d'un malson anticommemoriatiu

Una cadira de despatx. Sobre la cadira, una safata. Sobre la safata el cap de marbre blanc de Porcioles. "Com la Salomé", explica Joan Brossa, el poeta visual, autor d'aquest poema anticommemoriatiu que porta per títol "Record d'un malson". Brossa no té sort amb aquesta escultura. Els escrúpols dels polítics impossibiliten que la peça sigui col·locada en alguna plaça de Sant Adrià de Besòs.

La història és llarga, comença al 1989 quan l'alcalde de Sant Adrià, Antoni Messeguer, impressionat pel poema visual que Brossa havia creat al velòdrom d'Horta, li encarrega una escultura per a la seva ciutat. "Jo li vaig dir que m'agradaria que l'escultura tingués relació amb el barri i, a Messeguer, li va semblar bé. Vaig pensar que Porcioles va fer molts disbarats i va ser nefast per a Sant Adrià, com un malson".

Antoni Messeguer va acollir el projecte escultòric de Brossa amb entusiasme. Primer s'havia de posar a la plaça que llavors es deia de Tarradellas, on Porcioles havia edificat un cinema, i que en aquell temps enderrocaven per fer-hi un jardí. Però després es decidí que l'escultura anés en una plaça petita. A Joan Brossa, li semblà bé, fins i tot va suggerir a l'alcalde que la plaça prengués el nom de plaça del Malson.

Brossa projectava l'escultura al 1989 i dos anys després, pel novembre del 1991, Imma Figueras i Hèctor Cesena, professors de l'escola Massana, la materialitzaven. "Però va arribar la realitat i el projecte es va anar fonent. Era l'època en què començava la febre de les Olimpíades, es

tornava a parlar de Porcioles i les institucions en parlaven bé. Em sembla que en Messeguer, socialista, va rebre una ordre de Maragall perquè l'obra no es posés". I el projecte es va aparcar.

Després de les eleccions municipals va entrar un govern de coalició, encapçalat pel convergent Jaume Vallès. Brossa va visitar Sant Adrià i el va sorprendre veure l'escultura exposada a la primera planta de l'Ajuntament. Els responsables municipals li van dir que l'havien trobada al magatzem, desmuntada i embolicada amb paper de diari. Li van prometre que després de l'estiu buscarien un lloc per a enclavar-la-hi. Però la mort de Porcioles ha tornat a capgirar el projecte. Jaume Vallès assumeix el sentit de l'obra però considera de mal gust d'instal·lar-la abans de gaire, per causa de... la defunció.

L'espera continua.

Montse Serra

les o qui fos haguessin atacat.

AUGER: I per què no ho heu publicat això? Publica-ho, home.

MORENO: Perquè no hi havia necessitat. El llibre havia de tenir aquella cadència. Però certs documents escrits de puny i lletra...

AUGER: Però no es pot dir que tens certs documents, si no els publiques. O els tens i els publiques o si no, calles. Això no es pot dir, home!

MORENO: Per què els haig de publicar, vint anys després? Què li importa, a la gent?

AUGER: I per què no ho vas publicar sis mesos després?

MORENO: Perquè els guardàvem per a la defensa.

AUGER: No es pot dir, això, no es pot dir, en hermenèutica moral i ètica, això no es pot dir.

MORENO: Ja estava bé el que vam publicar. Per tant, l'objectivitat, la teníem tota, perquè no teníem cap interès personal. Jo no tenia res contra ell com a persona.

SUBIAS: Bé, esperem que aquest debat serveixi almenys per als propers alcaldes de Barcelona. D'alguna manera, ja ens ha fet pensar en el futur de la ciutat. Pensem que els problemes que va tenir ell, els tindran molts alcaldes de Barcelona.

MORENO: No necessàriament. Tindran problemes, però seran d'un altre caire.

SUBIAS: La immigració pot tornar a venir.

HUERTAS: La immigració no tornarà a venir, almenys tan massivament. I la dictadura espero que tampoc.

Eduard Voltas